

- орієнтація молодшого школяра на постійний саморозвиток, самовдосконалення, мотивація досягнень; прагнення високих результатів, життєвих успіхів;
- організація творчої діяльності дитини, створення необхідних умов для самореалізації творчого потенціалу педагога та учня, їхнього акмеологічного супроводу;
- створення атмосфери емоційно-почуттєвого піднесення та успіху в творчих об'єднаннях;
- оцінювання якості виховного процесу і результату на засадах інтегративних критеріїв, цілісного розвитку виховної системи, суб'єктів виховного процесу з використанням критерію «життєва компетентність особистості як акмеологічний критерій якості виховання» [3].

За таких умов усі структурні компоненти виховної системи є органічними складовими, діяльність яких спрямована на реалізацію мети і завдань системи в єдиному виховному просторі.

Крім того, діяльність ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії й діалозі педагога з учнями, що забезпечує найбільшу сприйнятливості, відкритість до впливу одного учасника на іншого. Ця діяльність не нав'язує учням певних цінностей, а дає кожній дитині свободу волевиявлення, змогу самій вирішити, в чому полягають сенс життя і людяне ставлення до оточення. Отже, побудова учителем стосунків з учнями на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії є наступною педагогічною умовою вдосконалення керівництва творчою діяльністю молодших школярів.

Такий процес творення виховного простору сприяє самоактуалізації, самовизначенню, самореалізації дитини, розвитку творчих здібностей, набуттю нею соціального досвіду, її духовного розвитку.

Місія виховної системи спрямована на утвердження особистісно-орієнтованого виховання. Виховний процес, спираючись на здібності, інтереси, ціннісні орієнтації і життєвий досвід дитини, дає їй змогу реалізувати себе в різних сферах творчої діяльності. При цьому забезпечується пріоритетність індивідуальності, самоцінності, самобутності дитини як активного носія життєвого і соціального досвіду. Отже, опора на здібності учнів, їхні інтереси, ціннісні орієнтації і життєвий досвід є ще однією з педагогічних умов удосконалення керівництва творчою діяльністю учнів.

Організація творчої діяльності молодших школярів у сфері дозвілля — це простір життя дитини: тут вона не готується до життя, а повноцінно живе; і тому всю роботу слід вибудовувати так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника особистого життя.

Оскільки особливості діяльності позакласних заходів у сфері вільного часу включають різні види взаємодії особистості із соціальною системою, на них можуть впливати як зовнішні, так і внутрішні фактори. Зовнішні: нестабільність фінансування, зміни в нормативній базі і законодавстві в цілому, ринкових відносинах тощо.

Тому, саме нові підходи до організації дозвілля учнів дають можливість збільшити кількість виховуючих факторів, які впливають на свідомість та поведінку, почуття та волю, на емоції та інтелект дітей і допомагають розвинути творчий потенціал молодших школярів.

Обґрунтуванням педагогічних умов удосконалення керівництва творчою діяльністю учнів не вичерпуються усі аспекти цієї проблеми. Залишається актуальною і потребує вирішення проблема розробки і впровадження технології розвитку творчих здібностей молодших школярів у сфері дозвілля, форм і методів її успішної реалізації у навчально-виховному процесі початкової школи і позашкільному виховному просторі.

Список джерел

1. *Волощук, І. С.* Методи розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку / І. С. Волощук // Рідна шк. — 1998. — № 6. — С. 30—32.
2. *Ігнатова, Т.* Методичне забезпечення роботи з обдарованими учнями в умовах установи нового типу : (Добірка статей) / Т. Ігнатова // Директор шк., ліцею, гімназії. — 2004. — № 2-3. — С. 32—42.
3. *Клименко, В.* Етапи розвитку творчості / В. Клименко // Психолог. газ. — 2007. — № 2. — С. 24—29.
4. *Митник, О.* Пізнавальні завдання для розвитку творчих здібностей особистості / О. Митник // Початкова шк.. — 2001. — № 6. — С. 14—16.

Матеріал посту́пив в редакцію 29.09.2011.

Н. М. Міська

Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка С. Дем'янчука,
м. Рівне, Україна

МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Вища освіта в Україні спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного і соціально-культурного прогресу, а також на формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості

як найвищої цінності суспільства. Новим потужним імпульсом вдосконалення системи вищої освіти в Україні стане її входження до Зони європейської освіти. Пропозиції, які розглянуто і які виконуються в рамках Болонського процесу, спрямовані на вироблення і впровадження нових принципів організації навчального процесу щодо розширення можливостей студентів у виборі змісту програм навчання, забезпечення гнучкості в системі підготовки фахівців, стимулювання студентів і науково-педагогічних працівників до досягнення високої якості підготовки фахівців з вищою освітою [5].

Розвиток України визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури: парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, свободу здобуття освіти будь-якого рівня та інше, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства.

Основними цілями реформ в Україні є підвищення життєвого рівня населення, передусім завдяки переходу до ринкової економіки, забезпечення захисту громадянських прав і розширення індивідуальних свобод особи. Ринок праці і соціальна політика є найважливішими компонентами досягнення цих цілей, тому що вони необхідні для забезпечення продуктивності сучасної економіки.

У цьому контексті реформування вищої математичної освіти і науки в Україні передбачає:

- перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, що дасть змогу задовольняти можливості особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямом відповідно до її здібностей та забезпечити її мобільність на ринку праці;
- формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання і джерелами фінансування задовольняла б потреби кожної людини і держави в цілому;
- підвищення освітнього і культурного рівня суспільства, створення умов для навчання впродовж усього життя;
- запровадження в системі вищої математичної освіти і науки України передового досвіду розвинутих країн світу та її інтеграція у міжнародне науково-освітнє співтовариство;
- пошук рівноваги між масовою фундаментальною та елітарною освітою, з одного боку, та вузькою спеціалізацією і професійною досконалістю, з іншого.

Для реалізації концептуальних засад Болонського процесу в Україні необхідно:

- удосконалити двоступеневу структуру вищої освіти;
- прийняти прозорі та зрозумілі градації дипломів, ступенів та кваліфікацій;
- використати єдину систему кредитних одиниць і додатка до диплома;
- врахувати європейську практику організації акредитації та контролю якості освіти;
- підтримувати і розвивати європейські стандарти якості математичної освіти;
- ліквідувати перепони для розширення мобільності студентів, викладачів і дослідників;
- запровадити сучасні підходи інтеграції вищої освіти і науки у справі підготовки магістрів та аспірантів [3].

Одним із напрямів реформування вищої математичної освіти, що визначається принципами Болонського процесу, є підтримка високої якості освіти, насамперед за рахунок удосконалення процедур, механізмів і стимулів системи контролю якості. В основі Болонського процесу лежать ті ж цінності, що й в основі більш широких процесів європейської інтеграції.

Під час розробки програм якості навчання у ВНЗ, згідно К. Левківського і Ю. Сухарнікова, слід враховувати, що інтегральна якість фахівця з перспективними властивостями визначається такими чинниками: якістю управління системою освіти і професійної підготовки; ефективністю політики зарахування абітурієнтів; ефективністю дидактичної концепції вищої освіти; якістю забезпечення навчального процесу; сумісністю змісту та структури освітньої програми відносно відповідних характеристик студентів (рівня здоров'я, рівня інтелектуального розвитку тощо); якістю науково-педагогічного персоналу; ефективністю політики забезпечення якості оцінювання навчальних досягнень студентів; якістю інфраструктури вищої школи; якістю зовнішнього, стосовно вищої школи середовища; відповідністю реального навчального навантаження студентів вимогам законодавства [4].

Якість вищої математичної освіти визначається сукупністю показників, які характеризують різні аспекти навчальної діяльності освітньої установи: зміст освіти, форми й методи навчання, матеріально-технічна база, кадровий склад тощо, та забезпечують розвиток компетенцій тих, хто навчається [2].

Викладач методичних дисциплін, добираючи діагностичні завдання, які передбачають вивчення рівня сформованості компетентності майбутнього вчителя з методики викладання освітньої галузі «Математика» в початковій школі, має враховувати, що оновлення змісту методико-математичної підготовки на засадах компетентнісного підходу спрямовується на чітке структурування вимог до навчальних досягнень студентів (наприклад: знає, усвідомлює, визначає, розуміє, застосовує, володіє).

Процес професійної підготовки на засадах компетентнісного підходу потребує негайного вирішення зазначених проблем, оскільки це дасть змогу вчителю відповідати вимогам своєї професії і в майбутньому забезпечить його педагогічну майстерність. У майстерності вчителя відображено його бажання, прагнення та вміння збагачуватися новою інформацією, знаннями та продуктивно їх застосовувати для досягнення успіху. Звичайно, стрижнем педагогічної діяльності вчителя є його компетентність, яка передбачає продуктивну орієнтацію в мінливих умовах і успішну здатність діяти згідно з новими вимогами життя й суспільства. Компетентність не означає відсутність труднощів, однак, справжніх професіоналів вони активізують, мобілізують, спонукаючи до пошуку шляхів їх самостійного подолання. Для такої категорії вчителів труднощі — найбільший стимулятор інтелектуальної активності та творчих ініціатив [1].

Таким чином, соціально-економічні й політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в цивілізоване світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищої освіти. Однією із передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу.

Список источников

1. Бондар, В. І. Управління формуванням професійної компетентності вчителя / В. І. Бондар, І. М. Шапошнікова. — Освіта і управління. — 2006. — №9. — С. 20—27.
2. Волович, В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні / В. Волович // Соціологія: теорія, метод, маркетинг. — 2004. — № 4. — С. 189—199.
3. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання» / За заг. ред. акад. АПН України В. І. Бондаря. — К. : [б. в.], 2006. — 57 с.
4. Фіцула, М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / М. М. Фіцула. — К. : Академвидав, 2006. — 352 с.

Матеріал поступив в редакцію 22.04.2011.

Т. І. Пагуза

Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка С. Дем'янчука,
м. Рівне, Україна

ЗАРУБІЖНІ І ВІТЧИЗНЯНІ КОНЦЕПЦІЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Актуальними питаннями сьогодення є питання естетичного виховання і розвитку естетичної культури підростаючого покоління. Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає ознайомлення підростаючого покоління з естетичним досвідом людства, залучення до творчої діяльності, що є основою естетичного розвитку особистості. У зв'язку з цим важливого значення набуває осмислення конкретних питань естетичного виховання і естетичної діяльності та базових теоретичних засад формування естетичної культури особистості.

Зміни, що відбуваються в соціально-економічній, політичній та культурній сферах України, актуалізують проблему всебічного гармонійного розвитку дитини. У її вирішенні суттєве місце належить питанням, пов'язаним із залученням підростаючого покоління до естетичного досвіду людства, освоєння й використання естетичних цінностей, активної художньо-творчої діяльності. Саме тому важливого значення набуває процес естетичного виховання дітей і молоді.

Нині естетичне виховання належить до проблем, від вирішення яких багато в чому залежить подальший розвиток людської культури. У другій половині XX — початку XXI століття проблема естетичного виховання розглядається багатьма дослідниками по-новому: різко загострюється її гуманістична спрямованість у зв'язку з глобальним завданням збереження і розвитку культури.

Ідеї естетичного виховання зародилися в глибокій старовині. Уявлення про суть естетичного виховання, його завдання, цілі змінювалися починаючи з часів Платона і Арістотеля аж до наших днів. Вказана проблема розроблена достатньо повно в працях вітчизняних і зарубіжних педагогів і психологів. Серед них Д. М. Джола, Д. Б. Кабалецький, М. І. Киященко, Б. Т. Ліхачев, А. С. Макаренко, Б. М. Неменський, В. О. Сухомлинський, М. Д. Таборідзе, В. Н. Шацька, О. Б. Щербо та інші. У короткому словнику по естетиці естетичне виховання визначається як «система заходів, направлених на вироблення і вдосконалення в людині здатності сприймати, правильно розуміти, цінувати і створювати прекрасне і піднесене в житті і мистецтві».

Зв'язок з важливими завданнями. Проблеми соціального і політичного життя країни, стрімкі процеси становлення державності, відродження духовності нації, її культурної спадщини зумовлюють пошук оновлених підходів до їх розв'язання. Для реалізації поставленої мети значне місце відводиться проблемі естетичного виховання школярів, важливість якої актуалізується в сучасних концепціях освіти і виховання в Україні. Про це йдеться в «Концепції загальної середньої освіти (12-ти річна школа)», в якій основна мета естетичного виховання вбачається в розвитку світоглядних уявлень учнів, їхнього естетичного ставлення до навколишньої дійсності та мистецтва; у «Національній державній комплексній програмі естетичного виховання», яке розглядається як підґрунтя для відродження української державності; у Концепції і Програмі художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, де увага акцентується на формуванні особистості дитини як унікального і неповторного творця художнього простору.

Мета статті полягає у зіставленні поглядів вітчизняних і зарубіжних вчених на проблему естетичного виховання підростаючого покоління.

Виклад основного матеріалу. Ще Платона хвилювали питання естетичного виховання. Ідея Платона про естетичне виховання людини полягає в боротьбі проти всякого психологізму і суб'єктивізму, в боротьбі проти